

RAVON jaarverslag 2015

Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland

Voorwoord

RAVON timmert aan de weg. Met vrijwilligers, onderzoeksinstituten en een keur aan samenwerkingspartners werkt RAVON al bijna 25 jaar continu aan de bescherming van reptielen, amfibieën en vissen. Dat doen we van Maastricht tot aan Groningen, maar ook meer en meer over onze landsgrenzen heen. Vanuit onze passie worden steeds weer nieuwe en actuele thema's opgepakt. Dit jaarverslag geeft een inkijk in een deel van wat er in 2015 is gerealiseerd.

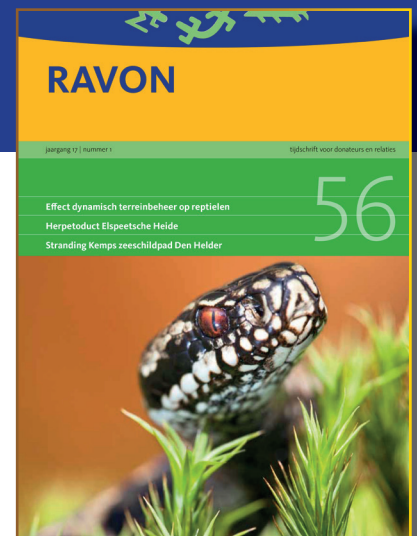
VRIJWILLIGERS

Van passie naar praktijk

Op de tweede zaterdag in november vindt ieder jaar onze landelijke dag plaats. Het thema 'Van passie naar praktijk' trok ruim 300 belangstellenden die een afwisselend lezingenprogramma konden volgen, waaronder twee presentaties van buitenlandse sprekers en lezingen in het kader van '2015 Jaar van de Adder'. De Lendersprijs werd voor het eerst uitgereikt aan een duo, Rob Veen en Wouter de Vries, voor hun Europese beschermingswerk. Een uitgebreid verslag van deze dag is te vinden op: www.ravon.nl/ravondag

Dagvoorzitter Ruud Foppen bedankt Jim Foster (ARC-UK) voor zijn presentatie. (Foto: Jöran Janse)

Het Jaar van de Adder resulteerde in diverse adderartikelen in het tijdschrift RAVON en een goed bezocht symposium in september.

Tijdschrift RAVON

Dankzij samenwerking met Naturalis Biodiversity Center zijn artikelen die zijn verschenen in ons tijdschrift RAVON te vinden op www.natuurtijdschriften.nl. Alle oude jaargangen en digitale waarnemingoverzichten zijn te downloaden op www.ravon.nl/tijdschrift

38 natuurberichten heeft RAVON dit jaar uitgegeven, waaronder iedere maand een natuurbericht in het kader van 2015 Jaar van de Adder. In de top 5 van de meest gelezen RAVON natuurberichten staan twee natuurberichten over aangespoelde dikkopschildpadden. Voor de zeeschildpadden is een herkenningskaart uitgegeven en een protocol voor meldingen ontwikkeld.

Meer lezen:

www.NatureToday.com

www.ravon.nl/herkeningskaarten

Dikkopschildpad. (Foto: Jelger Herder)

Nieuwsbrieven

Schubben & Slijm, de nieuwsbrief voor en door vrijwilligers, kent nog steeds een groeiend aantal abonnees (> 2.400). Voor aanmelden of downloaden van nummers ga naar:

www.ravon.nl/nieuwsbrief

In 2015 zijn voor het eerst korte digitale nieuwsbrieven verschenen, waarmee wij onze (inter)nationale relaties en vrijwilligers tussentijds informeren. Voor aanmelden ga naar:

www.ravon.nl/ravon-nieuws

www.ravon.nl/ravon-newsletter (Engelstalig)

Social media

De sociale media worden onderhouden door een team van RAVON-medewerkers. Dagelijks verschijnen er korte actuele berichten. RAVON heeft een eigen Facebookpagina met 2.500 likes (www.facebook.com/ravonNL) en een Twitter account (@RAVON) met meer dan 4.000 volgers.

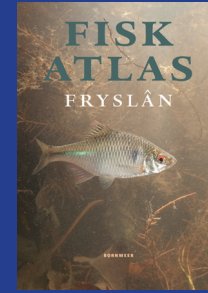
Daarnaast kennen verschillende projecten en werkgroepen een eigen Facebook-pagina, zoals www.facebook.com/VisatlasNL, [/SOSIguana](#), [/RavonKnoflookpad](#) en [/SOSvuursalamander](#).

Vissen in kaart gebracht

Zowel in Friesland als Zuid-Holland is dit jaar een visatlas verschenen waaraan vele vrijwilligers hebben bijgedragen. Beide atlassen zijn uitgebreid besproken in het tijdschrift RAVON en de nieuwsbrief Schubben & Slijm.

Meer informatie: www.vissenatlas.nl

DATA

Opmars Bsal

De chytrideschimmel *Batrachochytrium salamandrivorans* (Bsal), verantwoordelijk voor de massale sterfte in Nederlandse vuursalamanderpopulaties, blijkt ook andere salamandersoorten te treffen. RAVON werkt met een team van Europese wetenschappers verder aan onderzoek naar deze schimmel. Inmiddels heeft de ontdekking geleid tot aanbevelingen in de Conventie van Bern en een importverbod in de Verenigde Staten en Zwitserland.

Meer lezen: www.ravon.nl/bsal

De schimmel Bsal wordt op steeds meer locaties aangetroffen
(Bron: RAVON)

Staat jouw stip op de kaart?

Ieder jaar geven vrijwilligers veel waarnemingen door van reptielen, amfibieën en vissen; zowel losse waarnemingen als projectgebonden waarnemingen (meetnetten, verspreidingsonderzoek). RAVON geeft op basis daarvan jaarlijks een waarnemingenoverzicht uit. Per soort presenteren wij de resultaten in de vorm van kaarten waarin met stippen de uurhokken (5x5 km) zijn weergegeven waar de soort is waargenomen. Ook is per soortgroep een korte toelichting op deze kaarten gegeven. Blijf waarnemingen doorgeven op telmee.nl of waarneming.nl!

Voor downloaden waarnemingenoverzicht:
www.ravon.nl/tijdschrift (>Bijlagen)

Baggeren en schonen

RAVON heeft samen met Koeman en Bijkerk B.V. onderzoek gedaan naar het directe effect van bagger- en schoningswerkzaamheden. Specifiek gaat het om effecten op beschermde vissoorten in relatie tot schadebeperkende maatregelen uit de Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen. In het kader van het onderzoek is in sloten verspreid over Nederland bepaald welk deel van de vissen op de kant terecht kwam bij het uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden. Uit het onderzoek blijkt dat de onderhoudswerkzaamheden baggeren en schonen schade aan lokale populaties van de beschermde vissoorten bittervoorn, grote modderkruiper en kleine modderkruiper kunnen aanrichten.

Baggeren en schonen van waterwegen, nodig voor een goede afwatering, kan ten koste gaan van vispopulaties. (Foto: Arthur de Bruin)

ONDERZOEK & BESCHERMING

Reptielen langs de A12

In de bermen langs de A12 leven veel reptielen, zoals gladde slang, hazelworm, zandhagedis en levendbarende hagedis. Om de doorstroming van verkeer te verbeteren is de A12 tussen Ede en Knooppunt Grijsoord in 2015-2016 verbreed. Bescherming van natuur is een hoofddoel in het project. RAVON is gevraagd ecologisch advies te geven en te helpen bij de uitvoering van beschermingsmaatregelen. Vanwege de grote mediabelangstelling is er een succesvolle persexkursie georganiseerd. RAVON heeft bijna 800 reptielen overgeplaatst naar geschikt gemaakt nieuw leefgebied in de omgeving.

Persexkursie langs de A12. (Foto: Ernst Rijdsdijk, Rijkswaterstaat)

DRAAGVLAK

Living Planet Report

Het Living Planet Report 'Natuur in Nederland' is uitgebreid in het nieuws geweest. De aan water gebonden diersoorten in Nederland laten een voorzichtig herstel zien. Een korte film toont de belangrijkste conclusies. In dit rapport zijn een aantal van onze soorten, zoals grote modderkruiper, rivierdonderpad en vuursalamander, uitgelicht. Het rapport is het resultaat van goede samenwerking tussen RAVON, WNF, Naturalis en andere soortenorganisaties.

Meer informatie:
www.ravon.nl (>Nieuws)

Stimuleringsfonds RAVON

Dit jaar is voor het eerst een bedrag van € 1.500 uit het nieuwe Stimuleringsfonds van RAVON toegekend aan Aaf Verkade. Zij zal het geld gebruiken voor verder visonderzoek in de Leidse grachten. Dit fonds is bedoeld voor (RAVON)werkgroepen en particulieren die onderzoek willen doen.

Meer informatie:
www.ravon.nl/stimuleringsfonds

Jaarrond Tuintelling

In 2015 is de Jaarrond Tuintelling gestart. Dit initiatief van Vogelbescherming en Sovon heeft als belangrijkste doelen de natuur dichterbij de mensen te brengen en de ontwikkeling van de natuur in tuinen te volgen. Samen vormen alle tuinen in Nederland een natuurgebied zo groot als de Oostvaardersplassen! Eind 2015 hadden 5.304 tellers al 45.923 tellingen doorgegeven en bijna 600 soorten geteld. Ruim 2.000 tellers geven waarnemingen van amfibieën door. RAVON krijgt hierdoor meer inzicht in de amfibieën in tuinen.

Kijk voor meer informatie op:
www.tuintelling.nl

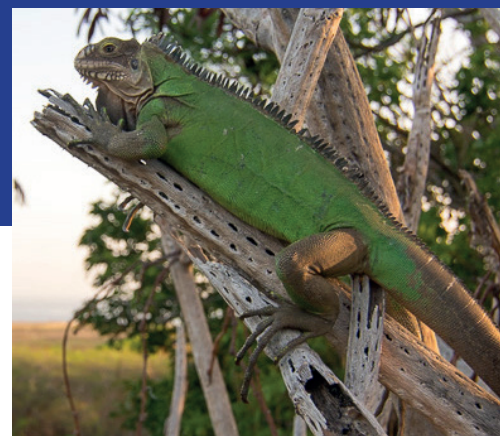

In september zijn zes RAVON-medewerkers naar het 18^e internationale SEH-congres in Polen geweest. Ze hebben resultaten van diverse onderzoeks- en beschermingsprojecten gepresenteerd. Bijvoorbeeld het succesvol bestrijden van exoten, zoals de Amerikaanse brulkikker, het effect van kunstlicht op amfibieën tijdens de voorjaarstrek, het inzetten van eDNA bij verspreidingsonderzoek, de opmars van diverse ziekten bij amfibieën en het internationale project SOS Iguana.

De Amerikaanse brulkikker is één van de 37 soorten op de nieuwe Unie-lijst met 'exoten van EU-belang'. In beginsel zijn lidstaten verplicht populaties van die soorten te elimineren, als dit uitvoerbaar is. Mede dankzij inspanningen van RAVON lijkt dat in Nederland voor deze soort inmiddels al gelukt.

*Antilliaanse Groene leguaan uitkijkend over St. Eustatius.
(Foto: Thijs van den Burg)*

Monitoren herpetofauna in Caribisch Nederland, St. Eustatius

Het populatieonderzoek van de met uitsterven bedreigde Antilliaanse groene leguaan is in volle gang. In samenwerking met een studentenonderzoek van UvA-IBED, WUR en lokale partners is ruim 80% van het eiland afgezocht en zijn 286 leguanen gevangen en gemerkt. Daarnaast is, onder leiding van Naturalis, een bijdrage geleverd aan een 16-daagse natuurexpeditie om de eiland flora en fauna in kaart te kunnen brengen. We leggen met deze gegevens de basis voor het monitoren van andere inheemse en tegelijkertijd kwetsbare soorten. Dit project is mede mogelijk gemaakt door het Prins Bernard Cultuurfonds Caribisch Gebied.

Meer informatie: www.sosiguana.org

RAVON jaarverslag 2015

ORGANISATIE

De Raad van Toezicht hield zich dit jaar onder andere bezig met de samenwerking met de Zoogdierverseniging, de voorgenomen veranderingen van de werkorganisatie, de toekomst van de Nationale Databank Flora en Fauna en natuurlijk de jaarrekening en de begroting.

De Adviesraad geeft gevraagd en ongevraagd advies aan de werkorganisatie (het RAVON-kantoor) en de Raad van Toezicht. Zij houdt zich bezig met zaken die op een of andere manier de vrijwilligers betreffen zoals de discussie over open data; wat gebeurt er met de gegevens die vrijwilligers invoeren bij Telmee.nl en Waarneming.nl. De Adviesraad is bereikbaar via adviesraad@ravon.nl.

Medewerkers

In 2015 waren er 40 personen werkzaam bij RAVON (27,6 FTE, gemiddeld over 2015).

Financiën

De omzet van RAVON (inclusief FLORON-bureau) was € 2.312.310,-. Het jaar werd afgesloten met een positief resultaat. Wilt u meer weten over de financiën, dan kunt u contact opnemen met RAVON: 024-7410600.

Colofon

Redactie: Kris Joosten & Raymond Creemers
Foto omslag: Alpenwatersalamanders (Jelger Herder)
Vormgeving: Kris Joosten

RAVON
Postbus 1413
6501 BK Nijmegen
kantoor@ravon.nl
www.ravon.nl

Bezoekadres:
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen
024-741 06 00

Als donateur ondersteunt u het onderzoek naar en de bescherming van de amfibieën, reptielen en vissen in Nederland. Als u € 24 per jaar doneert, dan ontvangt u ook ons tijdschrift RAVON.

Dankwoord

Onze dank gaat uit naar alle vrijwilligers die ons op enigerlei wijze hebben ondersteund! Wij zijn onze opdrachtgevers, opdrachtnemers en samenwerkingspartners zeer erkentelijk voor het in RAVON gestelde vertrouwen en de prettige samenwerking.

ACO, Agentschap voor Natuur en Bos, Attenburg & Wymenga, Arfman Hekwerk BV, BIJ 12, Biodiveritats Centrum Haus der Natur, Bryologische Werkgroep KNNV, CBS Centraal Bureau voor de Statistiek, Coöperatie Bosgroep Zuid-Nederland, De Vlinderstichting, DWHC, EIS Kenniscentrum Insecten, GEM Meerstad CV, de Gemeenten Almere, Amersfoort, Amsterdam ZO, Eindhoven, Helmond, Nieuwegein, Noord-Oostpolder, Oss & Tilburg, Green Reeuwijkse Hout BV, Groenalliantie Midden-Holland, Groene 11, Heijmans BV, de Hoogheemraadschappen De Stichtse Rijnlanden, Hollands Noorderkwartier, Rijnland, Schieland/De Krim & Delfland, Hugo de Vries Fonds, John Melis Ecologie, KNHV, KNNV afd. Gouda eo, Koeman en Bijkerk BV, Landesamt für Natur, Umwelt und Verbrauch, Landschapsbeheer Drenthe en Nederland, Martens en Van Oord Aannemingsbedrijf BV, Ministerie van Economische Zaken, Natuur- en Vogelwerkgroep Krimpenerwaard, Natuurbalans-Limes Divergens B.V., Natuurmonumenten, Naturalis Biodiversity Center, Nederlandse Vereniging van Botanische tuinen, Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit, NLBIF, NVWA, Prins Bernhard Cultuurfonds, ProRail, de Provincies Drenthe, Flevoland, Gelderland, Limburg, Noord-Brabant, Overijssel, Utrecht, Zeeland & Zuid-Holland, Radboud Universiteit Faculteit NWI, Rijkswaterstaat, RIVM, SCAN, Soortenbescherming Nederland, Sovon Vogelonderzoek Nederland, Sportvisserij Nederland, Staatsbosbeheer, Steunstichting VZZ, de stichtingen ARK, Bargerveen, Dieren in Nood, Dierenlot, DLO Alterra, FF-bescherming Weesp, FLORON, Herpetofauna, IKL & van der Hucht de Beukelaar, STOWA, Van Boxmeer, VBNE, Velo Beheer, Vitens, VIVARA, Universiteit van Amsterdam, Wageningen Universiteit, Waternet, de waterschappen Aa en Maas, Brabantse Delta, De Dommel, Drents Overijsselse Delta, Friesland, Groot Salland, Hollandse Delta, Hunze en AA's, Rijn en IJssel, Rivierenland, Scheldestromen & Vallei en Veluwe, Wereld Natuur Fonds.